

Onbeperkt Meedoen in Vijfheerenlanden

Meerjarenagenda VN-Verdrag
Beperking

2023-2025

Inhoudsopgave

Onbeperkt Meedoen in Vijfheerenlanden	1
Meerjarenagenda VN-Verdrag Beperking	1
2023-2025.....	1
Samenvatting in begrijpelijke taal.....	2
Woord van dank	2
Hoofdstuk 1 - Wat betekent het VN-Verdrag Beperking in VHL?	4
VN-Verdrag Beperking	4
Onbeperkt Meedoen in Vijfheerenlanden	5
Niets over ons, zonder ons	5
Ervaringsdeskundigheid in Vijfheerenlanden	6
Afkortingen	6
Hoofdstuk 2 – De zeven thema’s	7
Thema 1 – Bewustwording en Ontmoeting	7
Thema 2 – Toegankelijkheid	10
Thema 3 – Informatie en Communicatie	13
Thema 4 – Wonen.....	16
Thema 5 – School, Werk en Inkomen	18
Thema 6 – Sport, Vrije tijd en Toerisme.....	21
Thema 7 – Vervoer	24
Bijlage 1 - Samenvatting/ Overzicht acties	26

Samenvatting in begrijpelijke taal

In de gemeente Vijfheerenlanden hoort iedereen erbij en doet iedereen mee. Ook als je een fysieke, verstandelijke, visuele of andere beperking hebt. De landen van de Verenigde Naties (VN) vinden dit ook, en daarom hebben ze afspraken gemaakt over de rechten en positie van mensen met een beperking. Die afspraken staan in het VN-Verdrag Beperking.

De gemeente moet volgens het VN-Verdrag een plan maken waarin bijvoorbeeld staat hoe de toegankelijkheid beter kan, of hoe de gemeente ervoor zorgt dat iedereen kan meedoen in de samenleving. Ook de gemeente Vijfheerenlanden (VHL) heeft nu zo'n plan, met de naam: "Onbeperkt Meedoen in Vijfheerenlanden".

In "Onbeperkt Meedoen in Vijfheerenlanden" staan plannen voor 2023, 2024 en 2025. Deze plannen gaan over de volgende onderwerpen:

1. Bewustwording en Ontmoeting
2. Toegankelijkheid
3. Informatie en Communicatie

4. Wonen
5. School, Werk en Inkomen
6. Sport, Vrije tijd en Toerisme
7. Vervoer

In Hoofdstuk 1 leggen we uit wat het VN-Verdrag voor de gemeente Vijfheerenlanden betekent. In Hoofdstuk 2 staat per thema wat er in Vijfheerenlanden speelt, wat we al doen om de problemen aan te pakken en wat we nog gaan doen. In de bijlage staat een overzicht van alle activiteiten die we gaan uitvoeren.

Woord van dank

Onbeperkt Meedoen in Vijfheerenlanden kwam tot stand dankzij de enthousiaste, gemotiveerde en ook kritische input van de deelnemers aan de inwonersbijeenkomsten, van de klankbordgroep VN-Verdrag Beperking, van het Platform Gehandicaptenebeleid en van de Adviesraad Sociaal Domein. Zonder hun inzet hadden we nooit kunnen komen tot een zo breed gedragen plan. Wij bedanken al deze betrokkenen en in het bijzonder de

ervaringsdeskundigen van harte voor hun inbreng. In het vervolg van dit project hopen wij een beroep op hen te mogen blijven doen.

In het bijzonder bedanken we Jan Troost. Jan heeft zich ruim 50 jaar ingezet voor de rechten van mensen met een beperking in Nederland. Vanuit zijn rolstoel en altijd met een lach toonde hij zich voor en achter de schermen een echte vertegenwoordiger voor iedereen die iets anders is dan de norm. Onder zijn inspirerende begeleiding werden de drie inwonersbijeenkomsten over het VN Verdrag in Vijfheerenlanden een groot succes. Begin 2023 werd Jan gediagnosticeerd met een agressieve vorm van slokdarmkanker, en op 16 mei 2023 heeft hij ons verlaten. Bedankt Jan, voor alle inspiratie en steun.

Hoofdstuk 1 - Wat betekent het VN-Verdrag Beperking in VHL?

VN-Verdrag Beperking

In juli 2016 heeft Nederland het 'VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap' ¹ ondertekend. Dit Verdrag wordt meestal VN-Verdrag Handicap genoemd, maar veel mensen vinden de term "handicap" vervelend. Daarom noemen we dit Verdrag in Vijfheerenlanden het VN-Verdrag Beperking.

Het VN-Verdrag Beperking heeft als doel dat de wereld toegankelijk en inclusief wordt voor iedereen. In een inclusieve samenleving kunnen mensen met een beperking precies dezelfde dingen doen als mensen zonder beperking.

Het VN-Verdrag Beperking gaat over mensenrechten. Het beschrijft de rechten van mensen met een beperking of

chronische ziekte, zodat zij gelijk behandeld worden en mee kunnen doen.

Gemeenten hebben hierbij een belangrijke rol: Zij moeten maatregelen nemen zodat mensen met een beperking zo zelfstandig en onafhankelijk mogelijk kunnen leven. Iemand met een beperking moet bijvoorbeeld:

- Vrij kunnen kiezen waar, met wie en hoe zij willen leven en wonen;
- Toegang hebben tot zorg en diensten die helpen bij het meedoen in de samenleving;
- Toegang hebben tot informatie, producten, openbare voorzieningen, maatschappelijke diensten, gebouwen en openbare ruimte.²

Daar moet de gemeente Vijfheerenlanden dus ook werk van maken.

¹ Bron: [wetten.nl - Regeling - Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap - BWBV0004045 \(overheid.nl\)](https://wetten.nl/Regeling-Verdrag-inzake-de-rechten-van-personen-met-een-handicap-BWBV0004045-overheid.nl)

² Bron: VNG (<https://vng.nl/artikelen/handreiking-lokale-inclusie-agenda>)

Onbeperkt Meedoen in Vijfheerenlanden

Na het ondertekenen van het VN-Verdrag Beperking hebben alle gemeenten de opdracht gekregen om een plan te maken voor mensen met een beperking³. In dit plan moet aandacht zijn voor mensen die slechtziend, blind of doof zijn, voor mensen met een lichamelijke of verstandelijke beperking, psychische problemen of een chronische ziekte.

Niets over ons, zonder ons

Een op de acht mensen in Vijfheerenlanden heeft tenminste één beperking⁴. Het is dus heel normaal om een beperking te hebben, al is niet iedere beperking zichtbaar. Veel inwoners hebben ervaring met het leven met een beperking in onze gemeente. Die ervaring is heel waardevol en moeten we benutten.

Bij het VN-Verdrag Beperking is de inbreng van ervaringsdeskundigen zelfs onmisbaar. Het motto van het VN-Verdrag Beperking is daarom "niets over ons, zonder ons". Alleen door de mensen om wie het gaat in het hele proces – bij de start, ontwikkeling en uitvoering – te betrekken, weten we zeker dat we werken aan de juiste dingen.

Het is ook belangrijk dat ervaringsdeskundigen en lotgenoten bij bijeenkomsten, workshops en trainingen worden betrokken. Bijvoorbeeld bij bijeenkomsten voor mantelzorgers of voor vrijwilligers in de zorg of juist voor professionals. Dus het is niet alleen bij de planvorming, maar ook bij de deskundigheidsbevordering van belang dat ervaringsdeskundigen worden betrokken.

³ Bron: [Uitvoering van het op 13 december 2006 te New York tot stand gekomen Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap \(Trb. 2007, 169\) | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

⁴ Bron: RIVM - [Lichamelijke beperkingen per gemeente, wijk en buurt \(rivm.nl\)](#)

Ervaringsdeskundigheid in Vijfheerenlanden

Onbeperkt Meedoen in Vijfheerenlanden is tot stand gekomen dankzij de inbreng van talloze ervaringsdeskundigen uit onze eigen gemeente. Tijdens drie inwonersbijeenkomsten hebben zij verteld welke drempels zij tegenkomen in het dagelijks leven. Ook zijn tientallen interviews gehouden met ervaringsdeskundigen, mantelzorgers, zorgverleners en andere betrokkenen.

Alle ervaring die we hebben opgehaald is verdeeld over de volgende zeven (7) thema's:

1. Bewustwording en Ontmoeting
2. Toegankelijkheid
3. Informatie en Communicatie
4. Wonen
5. School, Werk en Inkomen
6. Sport, Vrije tijd en Toerisme
7. Vervoer

Bewustwording is het vaakst genoemd en staat daarom op één. Alle thema's die daarna komen tellen ongeveer even zwaar.

Afkortingen

In dit plan staan een aantal afkortingen. De betekenis van de afkorting staat er de éérste keer steeds bij. Hieronder staan alle gebruikte afkortingen op een rijtje, zodat het eenvoudig is om de betekenis terug te vinden:

ADHD	Attention Deficit Hyperactivity Disorder
GIPS	Gehandicapten Informatie Project Scholen
NAH	Niet-Aangeboren Hersenletsel
OCO	Onafhankelijke Cliëntondersteuning
OC	Openbaar Vervoer
VHL	Vijfheerenlanden
VN	Verenigde Naties
Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning

Hoofdstuk 2 – De zeven thema's

Thema 1 – Bewustwording en Ontmoeting

Wat zegt het VN-Verdrag?

We moeten bewustwording over mensen met een beperking stimuleren. Vooroordelen en discriminatie moeten we voorkomen. Mensen met een beperking hebben hun eigen capaciteiten en kunnen bijdragen.

Wat speelt er in VIJFHEERENLANDEN?

Drempels door onwetendheid

Op dit moment is er te weinig bewustwording bij inwoners, ambtenaren, bedrijven, verenigingen en scholen. Hierdoor wordt niet vaak genoeg rekening gehouden met mensen met een beperking, bijvoorbeeld bij het bedenken van nieuwe plannen. Terwijl juist goed nadenken vóórdat nieuwe plannen worden uitgevoerd,

voorkomt dat later (dure) aanpassingen moeten worden gedaan.

In Vijfheerenlanden speelt verder dat vooral mensen met een niet-zichtbare beperking zich niet gezien en gehoord voelen. We zijn ons er vaak onvoldoende bewust van dat een beperking niet altijd te zien is – soms zit die beperking van binnen. Denk bijvoorbeeld mensen met niet-aangeboren hersenletsel, autisme of ADHD.

Ervaringsdeskundigheid

Een van de beste manieren om mensen bewust te maken van de drempels die er in onze gemeente zijn voor inwoners met een beperking, is om gebruik te maken van ervaringsdeskundigheid. We moeten vaker ervaringsdeskundigheid inschakelen, en dat doen voordat onze plannen klaar zijn.

Ontmoeting

Ongeveer een op de acht inwoners van Vijfheerenlanden heeft een beperking, zichtbaar of onzichtbaar. Het is dus heel normaal om een beperking te hebben. Toch is het voor iemand met een beperking vaak lastig om

lotgenoten te vinden. Daarom is er behoefte aan meer ontmoetingsmogelijkheden, zodat mensen met vergelijkbare beperkingen elkaar leren kennen en van elkaar kunnen leren.

Vooraf voor jongeren en jongvolwassenen met niet-aangeboren hersenletsel (NAH) worden bijeenkomsten met gelijkgestemden gemist. Dat moeten prikkelarme activiteiten zijn, waar eenzame jonge mensen met NAH naartoe kunnen. Daarbij is het belangrijk dat er ook aandacht is voor de kleinere kernen, want vooral daar worden laagdrempelige ontmoetingsplekken gemist. Dit zouden we kunnen faciliteren door een soort NAH-café te laten rouleren door de gemeente.

Wat doen we al?

ChillAut

ChillAut is een ontmoetingsplek in Leerdam voor jongeren (tot en met 20 jaar) met autisme. Voor de

leeftijdsgroep 20 tot 35 ook zo'n ontmoetingsplek moeten komen.

NAH-Vraagwijzer

De stichting NAH-Vraagwijzer is hét 'loket' waar je als NAH-zorgvrager terecht kunt voor advies en informatie over de gevolgen en impact van niet-aangeboren hersenletsel (NAH) in het dagelijks leven. De stichting organiseert het hele jaar lotgenotenbijeenkomsten voor mensen met NAH, mantelzorgers en voor jongeren ⁵.

Dementievriendelijke gemeente

Het aantal mensen met dementie neemt de komende jaren toe, ook in onze gemeente. Wij willen graag een dementievriendelijke gemeente zijn. Dat betekent dat mensen met dementie zo lang mogelijk mee kunnen doen in de samenleving. Daarvoor moet iedereen dementie accepteren: van de bakker en de buurman tot de sportclub en de wijkagent.

⁵ [Agenda - NAH-Vraagwijzer \(nahvraagwijzer.nl\)](http://nahvraagwijzer.nl)

Ook zijn er Alzheimer trefpunten en Alzheimer Cafés in onze gemeente ⁶.

Prokkel

Een prokkel is een prikkelende ontmoeting tussen mensen met een verstandelijke beperking en mensen zonder die beperking. Tijdens de prokkelweek (5 t/m 12 juni) organiseren we activiteiten waar mensen met en zonder een beperking aan deel kunnen nemen. Samen iets doen en elkaar zo beter leren kennen, dat is waar prokkelen om draait.

Wat gaan we doen?

Week van de toegankelijkheid (2023 en verder)

Jaarlijks is de Week van de Toegankelijkheid, waarin aandacht wordt gevraagd voor de toegankelijkheid van de openbare ruimte en gebouwen. Samen met de Klankbordgroep VN Verdrag en het Platform Gehandicaptenbeleid geven we vanaf 2023 jaarlijks

invulling aan de week van de toegankelijkheid. Dit jaar is de week van de toegankelijkheid van 2 t/m 7 oktober 2023.

GIPS voor andere doelgroepen (2024)

GIPS (Gehandicapten Informatie Project Scholen) is een bewustwordingsproject voor leerlingen van groepen 6, 7 en 8 van de basisscholen. Met het GIPS project leren kinderen over hoe het is om een beperking te hebben. Ook voor volwassenen kan dit erg leerzaam zijn. Daarom gaan we GIPS (of vergelijkbare projecten) toepassen op de doelgroep volwassenen. Bijvoorbeeld bij de ambtelijke organisatie, bij sportverenigingen of tijdens markten en braderieën.

VN Verdrag Toets in college- en raadsvoorstellen (2024)

Wanneer een document wordt voorbereid voor het college of voor de gemeenteraad moet worden nagedacht over de juridische en financiële gevolgen, en voor de

⁶ Bron: [Dementie - Gemeente Vijfheerenlanden](#)

gevolgen voor duurzaamheid of voor de capaciteit van de organisatie. Het voorstel is om daarnaast de verplichting toe te voegen dat men nadenkt over het VN Verdrag
Beperking: *Welke gevolgen heeft mijn voorstel (bedoeld of onbedoeld) voor mensen met een beperking?*

Daarbij kan gebruik worden gemaakt van de ervaringsdeskundigheid van het Platform Gehandicaptenbeleid, de Adviesraad Sociaal Domein en/of de Klankbordgroep VN Verdrag.

Bewustwordingscampagne (2024 en 2025)

Om de bewustwording te verbeteren gaat de gemeente een bewustwordingscampagne opzetten. Doel is om zowel binnen als buiten de gemeentelijke organisatie meer bewustwording te creëren over de drempels die we voor inwoners met een beperking (vaak onbedoeld) creëren. Dit kunnen we bijvoorbeeld doen door in onze communicatie vaker personen met een beperking te laten zien (zoals het meisje op de cover-afbeelding van dit plan). De bewustwordingscampagne koppelen we aan de week van de toegankelijkheid

Thema 2 – Toegankelijkheid

Wat zegt het VN-Verdrag?

Inwoners met een beperking moeten bij en in alle openbare gebouwen kunnen komen. Zij moeten gebruik kunnen maken van alle openbare voorzieningen. Straten, wegen en pleinen zijn goed bereikbaar. Als het nodig is, worden aanpassingen gedaan.

Wat speelt er in VIJFHEERENLANDEN?

Beperkte toegankelijkheid

Veel mensen met een beperking ervaren drempels in de toegankelijkheid van de openbare ruimte, van vervoer, van horeca en van andere voorzieningen.

Drempels en afritten zijn vaak te steil. Onze wandelgebieden en natuurwater zijn niet of nauwelijks toegankelijk vanwege zware poortjes, onverharde paden en wildroosters waar hulphonden last van hebben.

Diverse winkels zijn slecht toegankelijk vanwege te hoge drempels, en zelfs sommige dokters, gezondheidscentra en fysiopraktijken zijn lastig bereikbaar met een rolstoel. Diverse fietspaden zitten vol kuilen of lopen te schuin af, wat voor scootmobielen en driewiel fietsen erg gevaarlijk is.

Handhaving

Bij evenementen of bijvoorbeeld markt wordt onvoldoende gehandhaafd op objecten op de stoepen: Er staan auto's, fietsen, reclameborden, lantaarnpalen, tafels, bars of steigers op de stoep. Mensen in een rolstoel of met een rollator of wandelwagen kunnen er zo niet goed langs.

Afval

Glasbakken en afvalcontainers zijn een grote doorn in het oog van inwoners met een beperking. Vooral de nieuwe containers zijn te hoog, onhandig geplaatst of de toegankelijkheid om bij de containers te komen is slecht geregeld. Deze signalen zijn door het Platform Gehandicaptenbeleid gedeeld met de gemeente en inmiddels is er actie op uitgezet.

Zelfs wanneer er wel rekening is gehouden met inwoners met een beperking is de toegankelijkheid soms slecht: In sommige sporthallen zijn de aangepaste kleedkamers niet goed toegankelijk, door bijvoorbeeld een dranger op de deur. En zelfs gehandicaptenparkeerplaatsen zijn niet altijd toegankelijk: Te smal (daardoor geen goede uitstap) of paaltjes op de stoep net naast de parkeerplaats.

Wat doen we al?

Bouw en Schouw

Het Platform Gehandicaptenbeleid kijkt mee met bouwplannen in en van de gemeente. Zo wordt voor de bouw (en in de planfase) al direct gekeken naar de toegankelijkheid van nieuwbouw.

Handboek toegankelijkheid

De gemeente heeft een handboek toegankelijkheid, waarin kaders en afspraken staan over de toegankelijkheid van de openbare ruimte. Door de handleiding toegankelijkheid te volgen wordt de

openbare ruimte steeds beter ingericht voor mensen met een beperking.

Toegankelijkheidsonderzoek WeCity

WeCity heeft voor de gemeente Vijfheerenlanden een QuickScan toegankelijkheid gedaan. Deze QuickScan geeft inzicht in de toegankelijkheid van onze openbare ruimte, en dan met name de toegankelijkheid van de stoepen/voetgangersgebieden.

Wat gaan we doen?

Toegankelijkheid handhaven (2023)

Met alleen regels en plannen komen we er niet. Wanneer er een markt of festival wordt georganiseerd blijft de rolstoelgebruiker vaak buiten beschouwing. Hierdoor blokkeren fietsen, auto's, hekken, reclameborden of andere zaken de stoepen en straten, en kun je er niet meer door. Waar mogelijk gaan we beter handhaven

⁷ <https://speeltuinbende.nl/speeltuinbende/wat-is-de-speeltuinbende>

zodat de toegankelijkheid zo veel mogelijk gewaarborgd blijft.

Speeltuinen toegankelijk (2024)

Spelen en bewegen is belangrijk, ook voor kinderen met een beperking. Maar meespelen in een speeltuin kan vaak niet. De Speeltuinbende⁷ heeft een 100-70-50 regel opgesteld: iedereen is 100% welkom, 70% van de speeltuinen is toegankelijk voor iedereen, en 50% van de speeltoestellen in de speeltuinen zijn door ieder kind te gebruiken. In Vijfheerenlanden starten we met het toegankelijk maken van één van de speeltuinen, om te zien wat het effect daarvan is. Wanneer deze proefspeeltuin slaagt, zal er een plan volgen om andere speeltuinen ook aan te passen.

“Tikkers” bij ieder stoplicht (2024)

Blinden en slechtzienden hebben “tikkers” bij het stoplicht nodig om veilig te kunnen oversteken. Op dit moment is het nog te vaak zo dat er of helemaal geen

werkende tikker bij een oversteek zit, of dat de tikker maar aan één kant van de weg zit, bijvoorbeeld op de Recht van Ter Leede. Dit veroorzaakt onveilige situaties. We gaan daarom alle stoplichten bij oversteekplaatsen voorzien van tikkers.

Thema 3 – Informatie en Communicatie

Wat zegt het VN-Verdrag?

Niet alleen de fysieke leefomgeving moet toegankelijk zijn. Ook (digitale) informatie en communicatie moet toegankelijk en begrijpelijk zijn voor iedereen.

Wat speelt er in VIJFHEERENLANDEN?

Communicatie

De communicatie van de gemeente kan vaak beter. De communicatie mag simpeler en duidelijker (B1, ondertitelde filmpjes, geen jargon en afkortingen,).

De informatie moet worden afgestemd op de doelgroep. Ondanks de digitalisering kan niet alles digitaal. Voor sommige inwoners werkt papier veel beter.

Bij het aanvragen van een gehandicaptenparkeerkaart of Wmo-voorziening krijgen inwoners met een beperking niet altijd de indruk dat zij gehoord worden: *Luistert de*

medewerker wel echt naar mij? De gemeente moet naast en niet tegenover de inwoners staan.

De letters op de gemeentepagina in Het Kontakt zijn volgens sommige inwoners te klein. Daardoor is de leesbaarheid slecht. Met een grotere en beter leesbare gemeentepagina kunnen we communiceren over ontmoetingen, sportmogelijkheden of andere voorzieningen. Dus niet alleen maar over wet- en regelgeving.

Toegang tot informatie

Ervaringsdeskundigen gaven aan dat gemeentelijke regelgeving voor iemand zonder kennis vaak ondoorzichtig is. Het is ingewikkeld om te weten waar je moet zijn met je hulpvraag, en ook de cliëntondersteuning van MEE biedt niet altijd de juiste hulp. In de praktijk is het vaak zo dat je toevallig de juiste mensen moet kennen om snel en goed geholpen te worden. Terwijl de toegang voor iedereen gelijk moet zijn. Mensen met een beperking moeten zoveel mogelijk vanuit huis, zonder voorkennis, weten waar ze naartoe moeten en hoe ze bepaalde zaken moeten regelen.

Wat doen we al?

Plan van Aanpak Duidelijke Taal

Het plan van aanpak Duidelijke Taal is in 2023 door de gemeenteraad vastgesteld. In dit plan staan acties om de communicatie naar inwoners begrijpelijker te maken. We gaan er voor zorgen dat onze brieven eenvoudig te begrijpen zijn, dat de nieuwe website voldoet aan alle vereisten voor digitale toegankelijkheid en dat (nieuwe) medewerkers worden opgeleid om in begrijpelijke taal te spreken en schrijven. Het verbeteren van de leesbaarheid van de gemeentepagina in Het Kontakt hoort hier ook bij.

Sociale Kaart – Zorg4Vijfheerenlanden

Ben je op zoek naar een zorgverlener, een maatje, thuiszorg, hulp bij chronische ziekte, vrijwilligerswerk, ouderenzorg, een kinderdagverblijf of diëtist? Op www.zorg4vijfheerenlanden.nl staan alle aanbieders van gezondheid, welzijn en zorg in onze gemeente.

Wat gaan we doen?

Onafhankelijke Cliëntondersteuning Verbeteren (2023)

Onafhankelijke Cliëntondersteuning (OCO) helpt inwoners bij het aanvragen van bijvoorbeeld een Wmo-voorziening. De bekendheid van OCO kan nog veel beter: De meeste inwoners van onze gemeente hebben nog nooit van OCO gehoord. Daarom onderzoeken we hoe we de bekendheid van de OCO kunnen verbeteren, en hoe we de positie van OCO kunnen versterken.

“Wie-wat-waar”-boekje (2024)

Samen met Zorg4Vijfheerenlanden gaan we een (digitaal) boekje ontwikkelen met daarin de meest gestelde vragen en bijbehorende antwoorden over de zorg in onze gemeente. Dit noemen we een “wie-wat-waar”-boekje.

Bewegwijzering in Braille (2025)

Slechtzienden zijn afhankelijk van een hulphond of hulpmiddel om zich van A naar B te verplaatsen. Om hen in het nieuwe gemeentehuis een handje te helpen willen

we bewegwijzering in Braille, zodat ze niet de weg hoeven vragen. Bij de ontwikkeling van de visie op mobiliteitshubs (zie ook [pagina 25](#)) wordt bewegwijzering in Braille ook meegenomen.

Thema 4 – Wonen

Wat zegt het VN-Verdrag?

Inwoners met een beperking moeten zelfstandig kunnen wonen. En daarbij de zorg en ondersteuning krijgen die zij nodig hebben. Zij moeten ook zelf kunnen beslissen waar ze wonen en met wie, waarbij zij dus niet verplicht worden op een bepaalde plek te wonen. Op deze manier kunnen zij zo gewoon mogelijk meedoen in de samenleving.

Wat speelt er in VIJFHEERENLANDEN?

Wonen

In de gemeente Vijfheerenlanden zijn te weinig passende woonvormen voor inwoners met een beperking. Zo zijn er te weinig begeleide woonvormen voor jongeren en jongvolwassenen met NAH. Er zijn te weinig levensloopbestendige woningen, en het huidige woningaanbod is niet toegankelijk genoeg. Dat geldt zelfs

voor nieuwbouw, bijvoorbeeld bij de Tuinhof en de IJsvogel (Ameide).

Zelfstandigheid

Zelfstandig zijn, zelfstandig wonen en je eigen zelfstandigheid houden zijn erg belangrijk. Dat is vooral voor jongeren die zich willen ontwikkelen vervelend. Voor jongeren met ambulante begeleiding zijn er geen woningen in Vijfheerenlanden, alleen voor jongeren met 24-uurs begeleiding. Echte tussenvormen zijn er niet.

Ouderinitiatieven

Ouderinitiatieven vormen voor veel jongeren met een beperking een goed passende oplossing. Het duurt vaak lang voordat een ouderinitiatief gerealiseerd wordt. Ouders missen meestal de specifieke expertise die nodig is om een project te laten slagen, maar hebben niet de financiële middelen om iemand in te huren. Een "loket ouderinitiatieven" dat ouders kan helpen de eerste stappen te zetten kan hierbij helpen.

Wat doen we al?

Pré-mantelzorgwoningen

Ouderen van ten minste 70 jaar kunnen onder bepaalde voorwaarden dichterbij hun (toekomstige) mantelzorgers gaan wonen in pré-mantelzorgwoningen. Dit zijn zelfstandige woonruimtes van maximaal 100 vierkante meter, die bij mensen in het directe netwerk geplaatst kunnen worden.

Kamers met Aandacht

Bij Kamers met Aandacht⁸ verhuren mensen een kamer aan een jongere die nét iets meer aandacht nodig heeft. Daarmee krijgen deze jongeren een zelfstandige woonruimte, met de veiligheid van samenwonen.

⁸ [Home - Kamers met Aandacht](#)

Wat gaan we doen?

Woonzorgvisie (2023)

Iedere gemeente moet voor 1 januari 2024 een woonzorgvisie hebben. In de woonzorgvisie is aandacht voor bijzondere doelgroepen, zoals ouderen of mensen met een beperking. De aandachtspunten uit dit hoofdstuk over jongvolwassenen met NAH, zelfstandigheid en (ondersteuning van) ouderinitiatieven worden in de lokale Woonzorgvisie meegenomen.

Thema 5 – School, Werk en Inkomen

Wat zegt het VN-Verdrag?

Iedereen moet mee kunnen doen. Dat betekent dat onderwijs zo veel mogelijk inclusief is. Als het nodig is, worden maatregelen genomen om het onderwijs toegankelijk te maken. Iedereen krijgt gelijke kansen.

Ook heeft iedereen recht op betaald werk of een daginvulling die bij hen past. Inwoners met een beperking moeten voldoende inkomen hebben, waardoor zij genoeg eten, kleding en goede huisvesting kunnen betalen.

Wat speelt er in VIJFHEERENLANDEN?

School

Het onderwijs moet toegankelijk zijn voor iedereen. Dat geldt zowel voor de fysieke toegankelijkheid als de mogelijkheid om onderwijs te volgen op het niveau dat je aankan én dat bij je past. Vijfheerenlanden heeft 30 basisscholen en twee scholen voor voortgezet onderwijs. Op de scholen in Vijfheerenlanden is aandacht voor

kinderen met een beperking en waar mogelijk doen zij zoveel mogelijk in het reguliere onderwijs mee. Bij "De Brug" in Vianen kunnen kinderen terecht die extra aandacht nodig hebben.

Werk

Avres helpt inwoners die willen werken aan een baan. Werken zorgt voor structuur, zelfstandigheid, een zinvolle tijdbesteding en contact met andere mensen. Sommige ervaringsdeskundigen gaven aan dat het werk dat via Avres aangeboden wordt soms te simpel, praktisch of te weinig uitdagend is.

Voorbeeldrol gemeente

De gemeente kan hierin een voorbeeld zijn. Er werken bij onze uitvoerende teams veel mensen met afstand tot de arbeidsmarkt, maar er zijn ook hele teams / afdelingen waar geen mensen met een beperking werken. De gemeente zou als werkgever het goede voorbeeld moeten geven, zodat mensen met een beperking ook "theoretisch" in plaats van praktisch werk kunnen doen.

Dat vraagt een andere manier om te kijken naar het personeelsbestand en het uitzetten van vacatures. Mensen met een beperking moeten nadrukkelijk worden uitgenodigd om te reageren op een vacature die bij hen past.

Inkomen en mantelzorg

Inwoners met een beperking hebben extra kosten ten opzichte van inwoners zonder beperking. De huren en de energielasten zijn voor iedereen hoog, maar voor iemand zonder inkomen uit werk zijn huurstijgingen en hogere energielasten een groot probleem. De leges voor de gehandicaptenparkeerkaart waren in de gemeente Vijfheerenlanden te hoog, maar dat is inmiddels gecorrigeerd.

Wat doen we al?

Mantelzorgwaardering

Mantelzorgers in de gemeente Vijfheerenlanden worden op meerdere momenten in het jaar gewaardeerd met verschillende waarderingsacties. Je kunt denken aan ontspannen uitjes, bonnen, etc. Deze acties organiseren we vaak samen met lokale ondernemers.

Welzijnsorganisatie Bindkracht heeft speciaal voormantelzorgers allerlei financiële regelingen op een rijtje gezet⁹.

Avres

Avres helpt mensen hun plek in de maatschappij (weer) te vinden. Door het vinden van passend werk. Of door tijdelijke inkomensondersteuning en coaching bij geldproblemen.

Studietoeslag Werk en inkomen

Inwoners die als gevolg van ziekte of beperking niet kunnen werken naast hun studie kunnen gebruik maken

⁹ [Geldzaken, wetten & regels - Het Mantelzorgpunt \(bindkrachtvhl.nl\)](#)

van een studietoelage. Deze studietoelage is voor inwoners die als gevolg van een ziekte of beperking structureel niet in staat zijn naast hun studie inkomsten te hebben.¹⁰

Wat gaan we doen?

GIPS op alle basisscholen (2024)

Gehandicapten Informatie Project Scholen (GIPS) is een bewustwordingsproject voor leerlingen van groepen 6, 7 en 8 van de basisscholen. Op veel scholen is GIPS al, maar nog niet bij allemaal. In Vianen komt het bijvoorbeeld nog niet van de grond. De komende tijd gaan we GIPS verder uitbreiden en op iedere basisschool langs laten komen.

Beleid Ervaringsdeskundigheid opstellen (2025)

Het motto van het VN-Verdrag Beperking is "niets over ons, zonder ons". Ervaringsdeskundigen moeten in het

hele proces van planvorming worden betrokken. Alleen dan weten we zeker dat we geen besluiten nemen over mensen, maar onze inwoners eigenaar maken van wat er gebeurt. Daarom gaat de gemeente Vijfheerenlanden Ervaringsdeskundigenbeleid ontwikkelen. Dat doen we natuurlijk mét de ervaringsdeskundigen in onze gemeente.

In het nieuwe ervaringsdeskundigenbeleid nemen we op hoe ervaringsdeskundigen beter betrokken kunnen worden bij de planvorming van de gemeente.

Mantelzorg belonen (2025)

Mantelzorgers voeren heel veel intensieve zorgtaken vrijwillig uit. Een goede beloning of compensatie voor mantelzorgers zou passend zijn. Dat is veel goedkoper dan zorg inkopen en hiermee laten we zien dat we de mantelzorgers waarderen. We gaan onderzoeken in hoeverre we mantelzorgers kunnen belonen voor hun zorg.

¹⁰ [Vergadering 15 september 2022 | WIL werk en inkomen Lekstroom \(wil-lekstroom.nl\)](#)

Thema 6 – Sport, Vrije tijd en Toerisme

Wat zegt het VN-Verdrag?

Iedereen heeft het recht om iets te doen in hun vrije tijd. Iedereen moet kunnen genieten van muziek, toneel, boeken, sport en vakantie. Als iemand daarvoor aanpassingen nodig heeft, moeten die er komen.

Wat speelt er in VIJFHEERENLANDEN?

Sport en bewegen

Voor iemand met een beperking zijn er in onze gemeente onvoldoende mogelijkheden om zelf te bepalen hoe je je vrije tijd invult en welke sport je doet. Het aanbod dat er is, is niet bij iedereen bekend. Ook sluit het aanbod vaak niet aan op de behoeften van de inwoner. Zo zijn er bijvoorbeeld wel voetbalteams voor jongeren met fysieke beperkingen in onze gemeente, maar een volwassene die wil voetballen past daar niet tussen.

Onze gemeente is misschien niet groot genoeg om voor iedereen met een beperking de gewenste sportmogelijkheid te creëren. Daarom is regionale samenwerking onmisbaar. Zo kunnen diverse sporters uit omliggende gemeenten samen aan het sporten gaan. Daarbij is goed toegankelijk vervoer van en naar de sportvoorziening essentieel.

Zwemmen is een prettige sport om te beoefenen voor mensen met een spierziekte, maar in Helsdingen is bijvoorbeeld geen passende rolstoel voor de zwembadlift aanwezig. Ook zijn er geen (goede) liften voor het zwemmen in buitenwater / zwemplassen in onze gemeente.

Toerisme

Openbare toiletten

Er zijn te weinig toegankelijke toiletten in de gemeente. Als ze er al zijn, zijn ze maar beperkt open. Hierdoor blijven mensen met een zwakkere blaas gedwongen thuis, wat slecht is voor de middenstand en het toerisme. De droom is daarom ook dat er in iedere kern tenminste

één goed toegankelijk openbaar toilet is, dat ook open is als het gemeentehuis toevallig op slot zit, bijvoorbeeld in de weekenden of avonden.

Toegankelijkheid toeristische trekpleisters

Wanneer een toerist met een beperking onze gemeente wil bezoeken, moet diegene van te voren weten waar te naartoe kunnen: Waar kan ik parkeren, of kan ik met de trein? Welke toeristische trekpleisters zijn toegankelijk voor iemand in een rolstoel, of voor iemand die slechtziend is? Wanneer dit van te voren bekend is kan iemand hun bezoek goed plannen. Daarom werkt de gemeente Vijfheerenlanden sinds kort samen met Ongehinderd. Via de website www.ongehinderd.nl kunnen bezoekers aan de gemeente Vijfheerenlanden bekijken hoe het met de toegankelijkheid van enkele horecalocaties, musea, wandelgebieden en andere trekpleisters gesteld is.

¹¹ [Gemeente Vijfheerenlanden | Uniek Sporten](#)

Wat doen we al?

Vijfheerenlanden Actief en Uniek Sporten

Iedereen, van 0 tot 100, moet in onze gemeente kunnen bewegen op hun eigen niveau. Om iedere inwoner langdurig, met plezier te laten bewegen moet er wel een weg zijn naar het juiste aanbod. Op www.vijfheerenlandenactief.nl staan allerlei activiteiten, zoals een proefles kickboksen, wandelen of naschoolse activiteiten. Voor inwoners met een beperking is er daarnaast “Uniek Sporten” ¹¹.

Overzichtskaart Gehandicaptenparkeerplaatsen

Voor toeristen met een beperking die met de auto komen is het niet altijd duidelijk waar ze wel of niet kunnen parkeren. Daarom hebben we een overzichtskaart gemaakt (LINK) met daarop alle openbare gehandicaptenparkeerplaatsen in onze gemeente.

Wat gaan we doen?

Hoge Nood (2023)

Op de Hoge Nood-app kunnen gebruikers openbare en openbaar gestelde toiletten vinden. Daarvoor moeten die toiletten wel eerst worden aangemeld en opengesteld. Dorpshuizen, sporthallen en de gemeentehuizen zijn hierop al aangemeld. Het streven is om in iedere kern in een straal van 500m ten minste één openbaar (gesteld) toegankelijk toilet te hebben. Dat halen we alleen als ook ondernemers (Horeca) hun toiletten aanmelden. Daarom voeren we een communicatiestrategie uit om ondernemers te bewegen om hun toiletten open te stellen en aan te melden.

Daarnaast gaan we de app van Hoge Nood onder de aandacht brengen in de openbare ruimte, bijvoorbeeld met posters. Bezoekers aan onze gemeente weten wanneer ze hoge nood hebben waar ze het dichtstbijzijnde toilet kunnen vinden.

¹² [Gemeente Vijfheerenlanden | Ongehinderd](#)

Ongehinderd (2024)

Ongehinderd is een maatschappelijk gedreven onderneming die zich inzet voor een toegankelijker Nederland¹². Ongehinderd helpt ons om de toegankelijkheid van onze toeristische trekpleisters en historische centra in kaart te brengen. Op dit moment zijn 18 locaties in kaart gebracht, maar om onze gemeente echt toegankelijk te maken voor bezoekers met een beperking willen we ook horeca en winkels laten keuren.

Thema 7 – Vervoer

Wat zegt het VN-Verdrag?

Inwoners met een beperking moeten zich zelfstandig kunnen verplaatsen van deur tot deur. Eventueel met hulp van hulpmiddelen die zij daarvoor nodig hebben. Zij moeten ook makkelijk zelfstandig met het openbaar vervoer kunnen reizen.

Wat speelt er in VIJFHEERENLANDEN?

Voor veel inwoners met een beperking is vervoer een groot probleem. Je zelfstandig kunnen verplaatsen is belangrijk voor de zelfredzaamheid, maar de vervoersmogelijkheden van inwoners met een beperking laten te wensen over.

Regiotaxi

Over regiotaxi zijn veel klachten. De taxi kan niet komen, komt niet opdagen zonder iets te vermelden, komt veel te laat of staat op het verkeerde adres. Naar het

ziekenhuis mag niet, en naar een bestemming nét buiten het officiële bereik mag ook niet. De regels voor gebruikers zijn veel te strak, terwijl regiotaxi zelf de afspraken niet waar kan maken. Door de Zonnebloem werd hier ook met name aandacht voor gevraagd: Veel ouderen willen graag activiteiten met De Zonnebloem doen, maar komen niet vanwege het gedoe met regiotaxi. Geeft veel ergernis, frustratie en te lang wachten voor een kwetsbare doelgroep. Het vervoer voor ouderen met regiotaxi wordt gezien als een ramp.

Openbaar vervoer

Ook op het openbaar vervoer is veel aan te merken. In de lokale lijnbus kan de rolstoel bijvoorbeeld niet mee. De toegankelijkheid van het OV is slecht geregeld. Daarnaast rijdt het OV te beperkt. Na 19:00 rijden er al nauwelijks meer bussen. Het vervoer binnen de gemeente is niet goed geregeld, het vervoer van buiten naar de gemeente toe niet, en van de gemeente naar buiten ook niet: "Je zit niet voor je lol in het openbaar vervoer".

Wat doen we al?

Fietsmaatjes

In onze gemeente is het prachtig fietsen, maar niet iedereen kan dat zelfstandig. Fietsmaatjes Vijfheerenlanden¹³ helpt inwoners die niet zelf kunnen fietsen door met hen samen te gaan op de duo-fiets met elektrische trapondersteuning. Dit helpt om mensen weer in beweging te krijgen en haalt hen uit hun isolement.

Wat gaan we doen?

Aanbesteding Wmo-vervoer (2023)

In de loop van 2023 wordt het contract voor Wmo-vervoer opnieuw aanbesteedt. Bij deze aanbesteding nemen we de aandachtspunten uit de gesprekken met onze inwoners expliciet mee. Zo verbeteren we de kwaliteit van het Wmo-vervoer in onze gemeente.

Visie mobiliteitshubs (2023)

Mobiliteitshubs zijn plekken waar verschillende vervoersmiddelen, zoals bus, trein, fiets of auto, samenkomen. De gemeente Vijfheerenlanden maakt in 2023 een visie op mobiliteitshubs. Daarbij kijken we naar alle fysieke of ruimte aspecten, maar ook naar de sociale aspecten. Wie zijn afhankelijk van OV, hoe maken we overstappunten ook voor ouderen of mensen met een beperking aantrekkelijk, veilig, of voor scholieren, en welke voorzieningen wil je in de buurt van deze hubs hebben (of andersom).

¹³ [Fietsmaatjes | Fietsmaatjes VHL \(fietsmaatjesvijfheerenlanden.nl\)](https://www.fietsmaatjesvijfheerenlanden.nl)

Bijlage 1 - Samenvatting/ Overzicht acties

THEMA	WAT?	WANNEER?
1 BEWUSTWORDING EN ONTMOETING	Week van de toegankelijkheid	2023, 2024, 2025
	GIPS voor andere doelgroepen	2024
	VN Verdrag Toets in college- en raadsvoorstellen	2024
	Bewustwordingscampagne	2024 en 2025
2 TOEGANKELIJKHEID	Toegankelijkheid handhaven	2023, 2024, 2025
	Speeltuinen toegankelijk (pilot)	2024
	Tikkers bij ieder stoplicht	2024
3 INFORMATIE EN COMMUNICATIE	Onafhankelijke cliëntondersteuning verbeteren	2023
	“Wie-wat-waar”-boekje	2024
	Bewegwijzering in Braille (gemeentehuis en HUB's)	2025
4 WONEN	Woonzorgvisie	2023

5 SCHOOL, WERK EN INKOMEN	GIPS op alle scholen	2024
	Beleid Ervaringsdeskundigheid opstellen	2025
	Mantelzorg belonen	2025
6 SPORT, VRIJE TIJD EN TOERISME	Hoge Nood	2023
	Ongehinderd	2024
7 VERVOER	Aanbesteding Wmo-Vervoer	2023
	Visie mobiliteitshubs	2023